Ч. 175 (12.341). Львів, субота 9. серпня 1930. Оплата поштова вирівнана ричалтом. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Політика і — правопис.

Ще один проект „на знищене Русі".

Львів, 7. серпня 1930.

Канікула має в пресі віддавна свої права. Це та доба, коли дипльомати і політики виїжджають на відпочинок, а денникарі не маючи готових справоздань із парляментів, конґресів і конференцій, добувають із шаф вирізки про чудеса та примхи природи: раз про теля з двома головами, раз про „Синьобородого", що зїв живцем 12 своїх наречених і не мав докорів совісти.

До катеґорії таких вакаційних сензацій треба зарахувати також статті великого „Синьобородого" політика проф. Ст. Грабського, що має апетит невинного людоїда. Він досі не знає, чи хоче зїсти кожного українця тому, що ненавидить його як ворога чи тому, що так сильно його любить.

Особи, що не взяли зі собою на вакації на лектуру індійських повістей, могли би однаково добре читати статті вшехпольських публіцистів, які підгукують за своїм великим учителем: „гур-ра!". Ось „Львовскі Курер Поранни" видрукував дня 6-го ц. м. передовицю „поважного діяча в тернопільськім воєвідстві" п. з. „О кресах". Ах, ці „креси"! Що за багацтво матеріялу для індійських історій! Залізна рука, око за око, похід уперед і... правопис...

Ні, це не є друкарський чортик. Між усіма проблемами нового курсу вшехпольської політики чимале місце займає також реформа правопису. Хто хоче мати гумор, нехай слухає:

„Чи не слід би скасувати грецької азбуки, а завести в усіх школах одноцільну латинську азбуку? Зробили це вже югословяни, касуючи кирилицю вживану в Сербії в користь латинської азбуки вживаної в Хорватії (до речі: вістка цілком неправдива!—Прим. Ред.), зробили це турки і читаємо, що думають над цим більшотурки і читаємо, що думають над цим і більшовики. Цеж роблять уже навіть самі русини, видаючи багато молитовників для сільського населення латинською азбукою. Чи після заведення латинської азбуки в школі ми мусіли би вчити когонебудь із поляків по руськи? Працюючи професійно більш 20 літ у Східній Малопольщі, зустрічаюсь завдяки моїй професії невпинно й щоденно із сотнями руских селян і хоча в школах я по руски не вчився, не мав я випадку, щоби я надибав якінебудь трудноощі в цьому напрямку. Не зустрів я русина, який не розумів би польської мови і навпаки кожний поляк легко зрозуміє русина, що говорить своєю рідною мовою. Правда — проти проекту зведення одноцільного календаря та азбуки виступлять якнайгостріше українські аґітатори, тому, що таким робом щезла би найважніша перепона розвитку нашої культури на Східних Кресах. Але руске населення не буде проти цього — навпаки: заведення латинської азбуки буде для неї добродійством, тому, що зеднала би його із західною культурою і дала би **кожному, кто скінчив одноклясову сільську школу,** змогу рухатися на Заході, чи на чужині, чи в польських містах, шукаючи за хлібом".

О, могутня сило культури! Латинська азбука і польська одноклясова сільська школа відчинять нам дорогу в світ!

Є в німецькій сатиричній пресі такий старий зразок на дотепи: „Як малий Моріц уявляє собі..." наприклад: політику. Вшехпольський Моріц розвязав усю політичну проблему двох культур і двох мов — спільною азбукою. Наприклад: є по українськи „теля", а латинською азбукою пишеться те саме слово „cielę" і кожний, хто жив усього 20 літ між нашим народом — розуміє.

Чи варт поважно відповідати на ці небилиці? А може є ще в нас справді люди, які лякаються, що латинська азбука, яку може колись приймемо із таких самих мотивів, як інші народи — це буде тільки диявольський млин придуманий вшехпольськими культуртреґерами?

Мали ми сотні літ спільну азбуку з росіянами і азбука не змосковщила нас; латинської азбуки вживають народи, що живуть поруч себе в віковій боротьбі — і від тих самих букв німецькі слова не стають чеськими, ані французькі — італійськими. Зате „кресові дзялаче" мають талант індіянських ворожбитів, що вміють одним махом руки перемінювати одну мову в другу. Адже не від нині доказують вони такої штуки, що український нарід перемінюють раз у „малоросів", раз у „русинів", раз у „почціви братні людек" то знов у „гайдамацьку дзіч" — відповідно до того, на чий млин вода має плисти.

Українська проблема стає для вшехпольських публіцистів вряди-годи сезоновим телятем з двома головами. З одної з тих голов вони вже зїли мозок і тому такі мудрі. Коли польські державні мужі дійдуть у розвязці „української проблеми" аж до реформи... правопису, радимо їм звернутись до якоїнебудь вшехпольської редакції, щоби позичила їм одного із знавців цієї дуже простої „політичної" справи.

Могли в Харкові при реформі українського правопису тягнути його за вуха в бік російського, щоби влекшити вивчення української мови російській інтеліґенції, зможе і пан Ґрабський, дійшовши до влади, тягнути його в бік латинки так сильно аж не лишиться з української мови ніодного українського слова!

З міжнародніх подій.

Перед новими виборами в Німеччині. — Італія та СРСР.

В Німеччині готовляться політичні партії до нових виборів. Виборча кампанія вже почалася, при чому серед горожанських і правих партій слідне намагання виступити при цих виборах більш одноцільно, як при попередніх. Теперішня виборча акція-боротьба потягнула за собою і першу жертву: є нею **демократична партія,** що перестала істнувати, хоч у перших роках після закінчення війни виглядало, що ця партія стане провідною в житті німецького міщанства. Демократична партія рішила злитися в одно з новоутвореною **німецькою державною партією,** що притягнула до себе поважні відламми кількох горожанських партій. Тепер ведуться заходи притягнути до німецької державної партії також **народню партію,** одначе ті заходи не довели до нічого, хоч демократична партія посвятила для ідеї зединення навіть свого дотеперішнього голову, посла Кох-Везера, до якого народня партія ставилася дуже ворожо. Одначе навіть його уступлення не прихилило народньої партії до вступлення в німецьку державну партію. А що з другого боку **розбилися також переговори між народньою партією і консерватистами,** то нині положення в Німеччині таке, що політичні партії зачали виборчу кампанію малощо менше розбиті, як при останніх виборах.

Представники більшовицького й італійського уряду заключили на днях в Римі договір, що **поширює значно торговельні взаємини між СРСР та Італією.** В договорі постановлено, що довіз сирівця з СРСР до Італії буде збільшений удвоє, а таксамо замовлення СРСР в Італії, при чому італійський уряд ґарантує при радянських замовленнях кредит у висоті 75 відсотків ціни купна. З італійської сторони підписав цей договір, що є поширенням і доповненням торговельного договору між обома державами з 1924 року, міністр фінансів Москоні і міністр д-р Боттай, з радянської сторони — заступник секретаря торгу Любомов. Після торжественного підписання договору приняв Мусоліні Любомова на окремій авдієнції і мав з ним довшу розмову. В честь Любомова і дипльоматичної й торговельної делеґації СРСР відбувся опісля в Римі банкет, в якому взяли участь численні італійські міністри й дипльомати. А одночасно в тому самому часі ведеться у Франції завзята кампанія за якнайбільшим обмеженням торговельних взаємин Франції з СРСР.

Наступ на нашу школу у Львові.

В часі останньої світової війни, в якій знищено стільки культурного дорібку ріжних народів, розляглося по всіх краях гасло, щоби науку молоді звертати на реальні поля і таким робом підготовлювати її до відбудови зруйнованих цінностей. Це гасло відбилося живим відгомоном також в українському громадянстві. Пішов у нас рух за фаховою освітою для молоді. А тому, що конечною підготівкою для такої освіти являлася більше клясова (виділова) школа, то львівська громада постаралася вже у воєнних роках за поширення тодішньої чотиро-клясової школи ім. Шашкевича на семи-клясову. В ній збиралася найперше львівська молодь, а далі почали зголошуватись і селяни, які, не маючи для своїх дітей подостатком ріллі, шукали для них варстатів праці у промислі, ремеслі, торговлі і т. д. Стало це тим лекше, коли врешті після 50-ти літ витирання брудних кутів по норах, школа ім. Шашкевича у Львові дістала будинок, в якому наука може правильно розвиватись і обіймати ширші простори краю.

Здавалось би, що такому ділові повинні би всі культурні люди без огляду на національність радіти і підтримати його. „У нас інакше". Українська школа у Львові мала віддавна своїх ворогів, яких число щораз більше. Думка, що місто не має ніяких обовязків для сільського населення і не повинно приймати сільських дітей до своїх шкіл, найшла підтримку збоку міських шкільних інспекторів, які замісць помагати суспільному і просвітньому ділові, підняли формально нагінку проти сільської молоді в нашій школі. Роблять це в той спосіб, що не дозволяють приймати сільських дітей, кажуть батькам вносити окремі просьби до міської ради шкільної (чого в польських школах нема), заводять спеціяльні вступні іспити в присутности самого інспектора, при яких більшість іспитованих дітей — очевидно — відпадає і т. п. А щоби таку поведінку чимось виправдати, то ці польські кола, яким школа Шашкевича є сіллю в оці, постаралися за окремий розпорядок маґістрату, в якому сказано: що до львівських загальних шкіл, а саме до школи ім. Шашкевича, приймаються в великій скількости дітей з чужих громад, що кожна громада повинна запевнити своїм дітям загальну науку у себе дома, а не спихати цей тягар на місто Львів, що до львівських шкіл можуть записуватися лиш ті діти, котрих батьки постійно замешкалі у Львові, і що принимання дітей зпоза Львова має обграничитись лиш до такого числа, скільки залишиться вільних місць після вписів львівської молоді. Цей розпорядок поручив львівський маґістрат шкільним інспекторам оголосити і переревести у всіх львівських школах. Не знаємо ще, які наслідки натиме цей розпорядок у польських школах; але відомо вже, що пп. інспектори взялися до точного виконання того розпорядку в нашій школі ім. Шашкевича.

Цей документ маґістрату дуже знаменний і тому варта ближче йому приглянутися.

Маґістрат стає в ньому на становищі, начеб львівські загальні школи були виключно міськими і не мали ніякого обовязку для краю

Але цей погляд хибний. Місто дає на школи потрібні будинки, улаштування і т. д., однак нерівно більшу часть удержання шкіл (учительські платні і ін.) несе таки держава і край із складачих лами податків. Таким робом львівські загальні школи є справді „загальними", краєвими, отже краєва людність має право користати з них, особливо, коли не має потрібних вищих шкіл в своїх громадах. Подібно річ мається у середніх і високих фахових школах, і нікому не приходить на думку здержувати від них сільську молодь. І та сама льогіка торкається теж загальних шкіл.

Дальше вражає, що маґістрат вдається у своїм розпорядку у внутрішню справу і береться приписувати міській шкільній владі, не спитавши навіть кураторії яких дітей треба приймати до загальних шкіл у Львові, а яких не допускати. Тут переступив вже маґістрат грубо свою компетенцію, бож педагогічні розпорядження належать рішуче до шкільної кураторії, а вже щонайменше не повинні без порозуміння з нею видаватися. Цікаво також, що шкільні інспектори поспішилися так скоро, не питаючи кураторії, з виконанням того розпорядку. Видно, як дуже припадав він їм до смаку. Це можна зрозуміти лише тоді, коли зрозуміємо, що повищий розпорядок переслали вони до польських шкіл лише для форми, а примінили його з цілою строгістю лише до нашої школи ім. Шашкевича, яку маґістрат в своюму письмі таки виразно зазначив і для якої він головно був виданий!

Ще яскравіше представляється справа, коли зважити, що до польських шкіл у Львові горнуться зі всіх сторін сотки польської молоді, доїзджаючи сюди залізницями або замешкуючи таки стало у Львові, — хоча мають у близьких їм містечках інші більше клясові польські школи. І місто не робить їм трудностів. В нашій-же школі зголошувалось до вищих кляс (яких на селі ніде не має) багато менше число дітей. В минулому шкільному році було їх там — не рахуючи десяти сиріт, поміщених в львівських захистах, як постійно замешкалих вже у Львові — задля грошевої скрути на селах ледви сорок дітей. І таку дрібну горстку, що бажала би чогось більшого навчитися і прислужитись тим свому селові, беруться деякі маґістратники і шкільні інспектори з цілою ревністю з нашої школи виключати!

Яка причина і ціль такої поведінки? Відповідь на це питання, дав один шкільний інспектор, який саме має нагляд над нашою школою. Він висловився перед одним нашим громадянином: коли би у школі Шашкевича зменшилася фреквенція (нпр. через перенесення її в іншу частину міста), то віддано би „зайві" салі на ужиток — сусідній польській школі! Ось задушевне бажання урядового опікуна школи!

На основі згаданого розпорядку, відправлено многих сільських батьків, що привезли дітей до школи, з нічим; лише деякі з них спромоглися внести просьбу до шкільної ради. Це викликало у покривджених батьків велике роздратування, а діставшися до відома львівських громадян, спонукало їх вислати своїх заступників в раді міській зі скаргою — в неприсутности шкільного куратора — до львівського воєводи. Хочемо сподіватися, що цей відклик матиме успіх. Тому взиваємо інтересованих батьків, щоби не зражувалися першою невдачею і явились зі своїми дітьми в тій самій школі до нового вписy, який відбудеться в останніх днях серпня. Слід поручити це особливо цим батькам, які хотять післати своїх дітей потім до ріжних фахових шкіл (промислових, ремісничих, торговельних і ін.), а то з огляду на многі полекші в цій державній школі: безплатну науку, правосильні свідоцтва і вільний вступ до дальших наук. Треба би лише, аби з огляду на відомі настрої наших опікунів, підготовили дітей трохи до вступного іспиту.

Львівський громадянин.

За океаном.

Справа В. Босого.

Свого часу вінніпеґський „Канадійський Фармер" помістив на своїх сторінках фотографію документу, з якого виходило, що відомий в Канаді орґанізатор т. зв. гетьманських Січей, п. Володимир Босий, був перед виїздом з краю до Канади на услугах польської поліції в Галичині (в Тернополі). Заатакований в такий спосіб В. Босий передав справу канад. судові, домагаючись за нанесену йому образу 50.000 долярів відшкодування. Розправа в цій сензаційній справі проти спілки „Національ Пресс", яка є власником тижневика „Канадійський Фармер", відбулася 24. м. м. Згідно з британським пресовим законом суд не допустив доказу правди, хоч спілка „Нац. Пресс" ставила як свідків двох наших священиків і засудив згадану спілку на 3.000 долярів гривни та на заплату коштів судового поступовання. Одначе, як нас повідомляють з Канади, на тому не кінець справи, бо спілка „Національ Пресс" внесла поoти присуду рекурс і викликає в цій справі п. Босого на громадський суд чести, уважаючи, що коли канадійський суд не брав загалом під увагу її доказів, не розуміючи, в чому властиво річ, то справу повинен розглянути суд чести, зложений з наших громадян.

Виступи українського бандуриста.

По містах Злучених Держав їздить з концертами відомий український бандурист Василь Ємець. Його концерти проходять з великим успіхом, притягаючи великі маси не лише українців, але й чужинців.

Поїздка Микити Шаповала по Канаді.

Відомий с-р-ський діяч у Празі Микита Шаповал їздить тепер по українських оселях в Канаді з відчитами, яких виголосив досі понад 30.

„ЗҐОДА".

„Інструкції „Зедноченя польско-рускеґо"?

Апокаліптичне товариство, яке носить шумну назву „Зедночене польско-руске" „Зґода", яке „єднає" у собі анонімових „діячів", яким удалося переконати відповідних референтів у відповідних інституціях, що вони й їхня „Зґода" мають величезні впливи й значіння в обох громадянствах — те загадкове товариство дало новий знак істнування: розіслало своїм членам „інструкції", як мають поводитися і яких „ідеольоґічних" тез триматися у своїй невсипущій творчій праці. Гумористичний це документ — оті „інструкції". На початку повчають вони власних членів, що „Зґода" є товариством „понадпартійним", під оригінальним оглядом цілком окремішне; члени „Зґоди" мають „акцептувати", що організація є позбавлена у відношенні до русінув асиміляційних тенденцій (яка великодушність!). Головним „фундаментом програми" є „змагання до порозуміння поміж двома громадянствами на ґрунті польської державности". „Безоглядна і беззастережна льояльність відносно польської держави, як кондіціо сіне ква нон — підкреслювати це навіть у вступних (?!) розмовах з поодинокими організаціями (?!) і особами з рускіх сфер". Потім слідуАКАД. СТЕПАН СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ. 4

Правопис і літературна мова.

(Продовження.)

Другий важний звуковий закон є, що праслов'янське **ѣ** живе у нас далі своїм окремим життям в формі **ї (ӣ, ы)**, т. зн. такого **і**, що перед ним помягчуються і шелестівки, якщо вони у нас можуть помягчуватися (в російській мові воно зовсім сплило з **е**!). Відси то походить, що воно у нас має иньші прикмети ніж те **і**, що витворилося власне аж в 16. і 17. в. з праслов'янського **о** в замкненому складі, та що **сьвіт** і **свій**, **сьпів** і **спілка**, **дыло** і **діл**, **ныс** і **ніс**, **сыно** і **сіль**, **волыв** і **волів**, **тык** і **тік**... скрізь на Україні не однаково вимовляються. З давнім **ѣ** сплилося у нас здавна докупи **е** в закритому складі, тому і це **і** (з **е**) на такому місці помягчує попередущі шелестівки: **Знесіння, весілля**... Правопис наш затирає цю важну ріжницю, а відси то походить двояка шкода для нашої мови (вимови): одні силуються „по літературному" вимовляти, як написано і говорять **світ** замість **сьвіт**, иньші не роблять ріжниці у вимові між **ніс** (несла) і **ніс (носа)**, у них все є однаково **ніс** (ныс), хоч ту ріжницю сконстатували в народній мові і в найновіших діялектольоґічних працях Синявський, Курило і т. д.

Одинока причина, чому наш правопис тут не домагає, знов таки не иньша, як залежність його від чужини: бо в російськім не роблять ріжниці! Ніхто не бачить, що в російськім такої ріжниці не може бути та якщо найменьша ріжниця там покажеться, то зараз її в правописі навіть зовсім новим знаком зазначують (**э — е**!), а ми і далі ходимо в кайданах. Що наші закони мягчення иньші ніж російські, над тим нехай собі, мовляв, граматики ломлять голову, а ми не робім „зайвої" ріжниці між українським і російським правописом!

Не місце тут викладати всю звукову систему української мови. Це зробив я в граматиці. На цих прикладах бажав я тільки показати, як дуже річ важна знати цю систему, щоб не судити поверхи, не мішати з собою явищ, які до себе не належать. Ця система опановує вповні всю мову так, що і перейняті слова назагал мусять їй підчинитися: **Тироль, Сицилія, Єгипет, Вифлеєм, література, кольонія, Баторій, Баторія**...

Боротьби між **і** і **и** в нашій мові ніякої нема. Є тільки фальшиві, незгідні з звуковою системою української мови погляди у реформаторів українського правопису і її нехтовання їхніми правописними правилами. Про **і** замість **и** в назвуці слів ми вже говорили. Про цілу низку мягких прикметників треба знати, що це давне (праслов'янське) явище, яке й досі збереглося в українській мові головно у прикметників для означення місцевих і часових прикмет. Це правда, що анальоґія вирівнала їх в одних говорах з твердими, в иньших перетягнула деякі тверді до мягких. Але коли зважити, що властива вимова цих мягких прикметників і на Наддніпрянщині не є така, як її представляє правопис (на **-ній**), тільки, як показав це Синявський, на **-ньий: синьий, третьий**, а так само: **крайнна, украйинський, соловйиний, стойимо, Марійин, покойик**... (Спроба звукової характеристики літературної української мови в Наук. Зап. Харків. Наук.-Дослідч. Катедри Мовознавства, ч. 2 за 1929), то вони власне тільки тим і відріжняються, що одні в своїм **пні** тверді, другі мягкі, а закінчення їх відмінкові в вимові однакові: **синьий — гарний, синього — гарного, синьими — гарними, в синьім — в гарнім**... Та правописні правила і тут усіх баламутять і прямо силують, щоб фальшиво вимовляти.

Між такими ж формами або словами, як **корів — коров, голів — голов, витати — вітати, потребувати — потрібувати, повісти — повісті** (це зовсім не вплив польської або російської мови, тільки проста анальоґія до мягкої женської відміни на **-я**!), правопис зовсім не може завести одностайности, це не його річ. Вони належать до мови (граматики і словника), а тут, це річ ясна, повної одностайности ще довго не можна буде нам досягнути. Такі форми і слова нехай кожний пише, як **дійсно** їх він і народ вимовляє. З часом і ці ріжниці, яких ніяк не можна уважати хибами літературної мови, вирівнаються. До того причиняться добрі письменники. Поети нехай не бояться „римувати" на основі дійсної народної мови. Якщо це, що вони „римують", добре і мистецьке, то воно вийде і літературній мові на користь.

Нема або не повинно бути також ніякої боротьби між **г** і **ґ**. В усіх наших давніх (слов'янських) словах намість праслов'янського **г** маємо **г**. Тільки в словах перейнятих з чужих мов чути і в народі **ґ**: **ґрунт, ґанок, ґудзик**... Тай то не в усіх, бо народ старається завсіди і чужі слова приспособити до своєї звукової системи: **Голгота, граматика**... Але новітнє культурне життя вимагає конечно, щоб ми звук **ґ** у себе для таких з чужого засвоєних слів завели. Годі нам тепер говорити і писати **Гете** замість **Ґете**. Я про це в своїх Увагах до харківського правописного проекту докладніше писав.

Нема у нас жадної засадничої боротьби між **л** і **ль**. Українська мова докладно відріжняє один звук від другого: **вола — воля, волів — вольів, галка — Галька.** Коли ж харківський правопис вимагає, щоб в чужих словах писати (очевидячки й говорити): **Атлантик, логіка, Мілтон, телеграф**, то в тім бачимо тільки виразне бажання зберегти в українській мові російський правопис, до якого там люди привикли, бо вони вийшли з російської школи. Дуже характеристичне при тім, що український їх правопис не стоїть їм на заваді, щоб вони **Ленін, Ленав, Палермо, телеграф, член, література, академік**... чисто по російськи не вимовляли як **Ленін, телеґраф, член, література, академік, Ленав, Палермо**... Цей факт повинен ще більше піддержати нашу вимогу, щоб і чужі слова писати по українськи так, як ми їх справді вимовляєм. Справдішня їх вимова — це закон для українського правопису, якому він повинен підчинитися, даючи їй вираз своїми засобами в повній згоді з своєю графічною системою, щоб не було „розбіжности між говореною і писаною мовою". Це відноситься і до таких слів, як **курер** (куріер), **Мольєр** (Моліер), **релеф** (рельєф, реліеф), **Коліні** (Коліньі), **Іліч** (Ільїч). Як їх писати, це залежить зовсім від того, як ми їх вимовляємо, чи вимовляємо ми звичайно: **Іль-їч** чи **І-ліч, Ко-лінь-ї** чи **Ко-лі-ні**, **Моль-єр** чи **Мо-лі-єр** і т. д. Не чужа, а наша вимова чужих слів про це повина рішати, хіба що ми **умисно** нашим правописом хочемо якось віддати і зазначити чужу вимову. Тоді, але тільки тоді і пишемо **Велья** (Veglia), **Кальярі** (Cagliara), **Ольйо** (Oglio), **Мадонна ді Кампільйо** (Madonna di Campiglio) і т. д. Наш правопис повинен бути і до того здібний. Взагалі ж правопис не має ані права ані сили постановляти, як ми слова маємо вимовляти. Його обовязком є тільки представити добре на письмі нашу дійсну вимову.

(Продовження буде.)

ють клясичні вказівки, як відноситися до ріжних українських партій („річева полеміка... колодне відношення..." то знову „...трактувати нарівні з комуністами..."); до польських партій відношення „на загал приязне" (знаменита риса політичної зрілости „Згоди": „...на загал..."). Слідуюча точка „інструкцій" досить несподівана: „Прикладати велику вагу до господарських справ села". „Як членів старатися позискувати зпоміж інтелігенції з руско-польских сфер, без огляду на партійну приналежність, з виключенням „вивротових партій", „але треба безумовно вважати, щоби це були люди чистих рук". Звіти (?) треба присилати „бодай раз на квартал"; вони мають бути (славити Господа) „короткі". Та найважнішими є дві останні точки інструкції, 9 і 10: „Старатися навязати і втримувати звязок (контакт) з властями та місцевими чинниками (?), а то передовсім починаючи від місцевого староства, головно в перших починах, і потім ці взаємини („стосункі") втримати. У випадках, коли би місцеві власти чи чинники перешкаджали в організаційній праці, повідомити про це головну управу". Підписали: І. К. Мацьолек — секретар, д-р Боґдані — голова („презес").

Ми радили би президії „Згоди" видати окремою книгою звіти своїх мужів довіря з усіх закутин краю: це буде, безумовно, дуже цікава лектура!

Доля зльокавтованих залізничників.

Коли видано нову службову прагматику для польських залізниць (з дня 4. VII. 1929 р.) майже всі польські часописи наробили великого шуму, бо згадана прагматика (а саме її § 53) бере також в оборону від 12-літ зльокавтованих українських залізничників австрійської служби та надає право емеритури їм і їх родинам, також сиротам і вдовам по залізничниках.

У звязку з новою прагматикою оголосила теж українська преса, що всі українські зльокавтовані службовики повинні в справі свого емеритального забезпечення внести письменні прохання до Дирекції залізниць у Львові терміном до лютого 1930 р.

Кожний зльокавтований залізничник був також певний, що нова прагматика принесла для нього й його родини по 12-літній дієті поправу положення. Аж ось Дирекція залізниць у Львові почала відповідати на українські подання, головнож тим, які не мають повних 10 літ чинної служби: „пан не набил права заопатшення і зврацасен пану фундуш провізийни". Тим зльокавтованим, що мають понад 26 літ служби, не вважаючи на письменні, а навіть особисті урґенси, Дирекція залізниць відповідає мовчкою.

Тому, що зльокавтовані залізничники мають переважно по 7—9 літ чинної австрійської служби, їх провізійний фонд виносить від 100 до 300 зол. Вони цих мізерних грошей з Дирекції залізниць не приймають, зате Т-во „Само-Поміч" у Дрогобичі відноситься оце з проханням до Українськоо Клюбу взяти у відповідному часі українських зльокавтованих залізничників в оборону на терені сойму, звертаючи кому слід увагу, що залізничники платили не на те провізійний фонд, щоби колись їм звертати його, лише на те, щоби забезпечити собі старі літа й родину.

У 25-ліття Національного Музею.

СПОМИНИ З 1922—23 РР.

Час моїх занять в Нац. Музею у Львові зачисляю без застережень до найкращих хвилин мого студентського життя. До Львова вибрався я властиво з наміром студіювати українознавство, яке саме тоді гарно розцвитало. Очевидно, при тодішніх тяжких матеріяльних відносинах мав я також на оці скористати з першої доброї нагоди на заробіток, щоби сяк-так по студентськи можна було у Львові жити і вчитися.

В січні 1921 р. прибув я до Львова та вписався на фільософічний виділ. Кружок Україністів (згл. Славістів), до котрого я належав, досить часто відвідував Нац. Музей, де находив усе потрібне для студій з ділянки словянознавства й українознавства, зокрема грамоти, рукописні книги, стародруки, ікони, то-що. Крім того директор Музею проф. д-р Іларіон Свенціцький радо служив нам своїми поясненнями і вказівками, які дуже часто рівналися систематичним викладам. Так минув мені акад. рік 1921/22.

По повороті з літніх ферій до Львова в жовтні 1922 р. довідався я, що в Нац. Музею потрібний канцелярійний помічник. У першій хвилині прийшло мені на гадку, що одна з важних „передумов" для студента здійснюється: оскільки управа Музею прийме мене, то можна буде у Львові — навіть гарно урядитися, а з часом може заіменують урядовцем Нац. Музею. Я представився директорові і з найближчого дня мав почати свої заняття. Формальної умови ми не заключали, про гроші — на жаль — не було ані згадки! Очевидно, директор мусів обовязково докладніше довідатися, кого приймає, тож казав — оскільки собі пригадую — щось переписати, щоб переконатися, чи маю „відповідне... письмо". Ось так став я канцелярійним помічником, чи пак, як опісля виявилося, співробітником Нац. Музею і був ним від половини жовтня 1922 р. до вступлення на богословський факультет у Львові (18. січня 1924 р.), отже повних 15 місяців.

Щоби коротенько схарактеризувати час моїх занять у Нац. Музею, скажу, що Нац. Музей саме тоді почав ставати тим, чим він в дійсности має бути (розуміється, не завдяки мені). Дир. Свенціцький почав видавати „Прикраси рукописів Галицької України XV.—XVI. ст." Вийшли вони в чотирьох випусках; на тодішній час нашого лихоліття — безсумніву підприємство сміливе і діло велике, яке в тім часі зумів перевести перший кустос нашого Нац. Музею. Тодіж став він видавати поважну розвідку Січинського: „Деревляні церкви і дзвіниці Галичини XVI.—XVII. ст." і дуже гарну збірку зразкових дереворитів та ініціялів із українських стародруків п. н.: „Початки книгопечатання на Україні". Безпосередньо перед моїм приходом Музей набув дуже цінну збірку українських килимів від покійного інж.-архітекта Вол. Пещанського, котрий саме тоді став консерватором ікон Музею. Уміетно і дбайливо відчищені старовинні ікони розкривали щораз більше чудову гармонію красок і велич творчого духа наших предків. У тім часі — вже за мене — творилася розвідка інж. Пещанського: „Про українські килими".

Про моє співробітництво по правді нема багато що писати. Ходив я на виклади, а крім того, щоби вдержатися у Львові, треба було помагати собі лекціями, бо відразу в першім місяці мого співробітництва в Нац. Музею переконався я, що „інтересу", якого я надіявся, не зроблю. Без огляду на те, з найбільшим вдоволенням я робив, що міг і як умів.

Головним моїм завданням було з початку вести катальоґ музейної бібліотеки, полагоджувати важніші орудки в місті, як пр. доручування музейних видань, побирання грошей з банку... Тоді співробітник Нац. Музею брав велику, стару, полотняну, музейну торбу, вкладав до неї 15—20 примірників даного випуску та йшов доручати їх примусовим відбірцям, установам і деяким меценасам науки й мистецтва, а часто

ГР. МИХАЙЛО ТИШКЕВИЧ

Уривки із спогадів.*)

(Англійці в Сан-Ремо. — Спольщена росіянка й німці. — Княгиня Аврора Караґеорґієвич. — Венеція і La donna fatale. Ніцца. — Башкирцеви. — Кісінґен — Вол. Федорович. — Мюнхен і фаворит у неласці. — Внук Вільгельма і убийця Распутіна. — Проф. Вінтерніц. — Дещо про Побєдоносцева).

Підчас мого довгого перебування за кордоном, ще перед великою війною, мав я нагоду пізнати багато цікавих людей, а з деякими й зблизитися. В Сан-Ремо місцеве товариство, себто ті, що там постійно мешкали, мали свої вілі або що року туди приїздили, — це були переважно анґлійці. З італійців ми знали тільки дві родини маркізів Бореа д'Ольмо, до яких належав єдиний, що був у Сан-Ремо, стародавній палац. Але італійці губилися посеред анґлійської кольонії, дуже численної й, треба визнати, дуже приємної.

Згідно з анґлійським звичаєм доми, які бажали приймати у себе, самі складали перші свої візитівки так, що ми зі здивуванням побачили колись низку ріжних льордів і серів, що заїзджали один за другим і складали нам оці мовчазні візити. Потім у нас завязалися дуже милі й щирі відносини. Цікавим типом був сер Р. Говп, бувший ґенерал губернатор значної частини Індії; він хвалився, що знає чотири місцеві мови краю, яким правив. Чогось подібного ніяк не можна було сказати про російських ґенералгубернаторів. Леді Говп, дама коло 70 років, брала ще лекції музики й малювання, немов дідліток. Оригінальність анґлійців є часом дуже симпатична.

Нас дивувала їх толерантність у справах віри. Учителька наших дітей, міс Перкс мала три сестри, старі панни, з яких кожна була іншої віри, але це ніколи не доводило між ними до якихсь суперечок на тім тлі. Що неділі всі сестри разом ходили почерзі до церкви іншого віроісповідання і співали, на жаль, фальшиво.

Поляків на загал було небагацько. Французів зовсім ні, німців і росіян мало. Їх притягала більше французька Рівієра, і, треба признати, мала чим. З поляків знали ми одну дуже симпатичну родину.

Сама пані була росіянка, сестра намісника Кавказу, майже зовсім спольщена (її мати була полька). Дуже щира й весела, добродійна й енерґійна. Російським звичаєм дуже часто зверталася до італійців у крамницях на „ти". Італійці дивувалися, але не протестували, загіпнотизовані самопевним тоном і перлами пані Г.[2])

Такою спольщеною росіянкою була м. і. і пані Столипіна, мати премієра.

Польща мала більше асиміляційної сили, ніж Росія, чи Німеччина. Переїзджаючи колись через Берлін, я обідав, між двома поїздами, у графині О., жінки голови німецького Центру, дуже милої польки, яка серед десятьох чи двацятьох своїх дітей виглядала немов старша сестра. Обідала з нами й її братова, княгиня Радолін (екс-Радолінська), вдова німецького посла в Парижі, полька, але зовсім знімчена. Сімя її нині стала польською, як і всі оті Ґінтери, Тізенґаузени, Тетмаєри та інші. Подібні зміни й повороти в національних взаєминах варті особливих історично-психольоґічних студій.

З росіян я знав у Сан-Ремо дуже ґарну, хоч маленьку графиню Апраксіну й дуже високу, але неґарну (з вусиками) княгиню Аврору Караґеорґієвичку, уроджену Демідову, яка завсіди ходила з двірською дамою і — з церемонієнмайстром, велитенським вусатим сербом, що ступав попереду з довгою булавою, неначе той **mbour matajor**. Це смішило людей, бо Караґеорґевичі не панували, а й пануючі не робили подібних церемоній. Князь Арсен, брат пізнішого короля Петра, не дуже був шанований. Нераз викидали його зі салі гри в Монте Карльо, а потім крупієри випроваджували його назад з пошаною, коли вилеґітимувався.

Ми прожили в Сан-Ремо дві зими тихо й щасливо, після тяжкої недуги моєї жінки й молодшого сина, які там зовсім одужали. З цієї нагоди післав я своїм давнім товаришам варшавського „Товариства заохоти мистецтва" невеличку, але вистарчаючу суму, на закупно для них вілі в Нерві. Товариство просило мене замінити це на стипендію, бо нехотіло приймати на себе утримання вілі. Я на це погодився. Стипендії виплачувалися протягом кільканацяти років акуратно. Нині Товариство затримало ту виплату з причини „перевальоризації" капіталу.

Ми часто бували в Венеції, яку уважаю за найкраще місто на світі з її тихими каналами, Св. Марком так подібним до київської св. Софії, з її східною пишнотою. Колись я прожив зо два місяці на Лідо. Познайомився я там з найкращою, як казали колись, женщиною в Італії, графинею Морозіні, вже не молодою. Дочка її, вже замужня, не могла рівнятися красою матері. Це була висока, чорнява, з синіми очима пані. Але й їй далеко було до давнього чару особи, якої я, слава Богу, не знав, але яку я бачив у суді за кратами, або ліпше сказати, в клітці (бо так тримають з Італії обвинувачених). Це була знана графиня Тарнавська[3]). Проф. Антонович завіз мене колись до Якова Тарнавського, оглядати його музей на Вел. Володимирській і я пізнався зі старим українським аристократом. До якої національности призналася його синова, не знаю, але мабуть не до української. Мабуть була ірляндка з роду, чудової вроди, з надзвичайною ґрацією рухів. Кожний, хто зближався до неї — адвокат, суддя, прокуратор чи жандарм, мусів підлягти її чарові. Їх часто зміняли і всеж таки засудили страшну жінку, **la donna fatale**, на тяжку каторгу, з якої вийшла зовсім зломаною.

У Ніцці одну зиму займали ми вілю Марії Башкирцевої, яка вже тоді не жила. Мати її і дві сестри займали другу, меншу, у тім самім прегарнім садку з фонтаном, на **Promenade des Anglais**, де вона розмовляла з Мопасаном. Але ми з її родичами не зналися. Признаюся, що я лише з Літ. Наук. Вістн. довідався, що ця талановита артистка, якої образи я бачив у Люксембурзькім музею, була українка, але чи нема тут якої помилки? Зі спогадів Башкирцевої цього не видно, а родина її, трохи оригінальна, мала типовий вигляд російських поміщиків. Навіть консієрж Франсуа, який що дня носив величезний самовар і, проходячи повз нашу вілю, здіймав шапку, пригадував московського „человека" і то з панщизняних часів

*) Переклад із „Літ. Наук. Вістн." з 1929 р.

[2]) У Ніцці мешкав Левенштайн, жид з Варшави. Розбагатівши він купив собі титул барона Ленваля. Пані Г. післала йому білети на добродійний баль, заадресувавши їх „пану Левенштайну". Той розгнівався й відіслав білет з повідомленням, що називається барон Ленваль. Тоді пані Г. прислала йому знову білети, лише заадресувавши: „M. l. baron Lenval, né Lövenstein". (Так барон Ленваль, вроджений Левенштайн).

[3]) Убияниця свого чоловіка, героїня нашумілого свого часу процесу в Венеції.

також на почту. — На першого кожного місяця йшов я з тою самою торбою до синдика митрополичих дібр, д-ра Е. Гвоздецького, по ґажу для музейного персоналу, що тоді складався з директора, консерватора ікон, двох-трьох співробітників, нічного сторожа і возьного. Був це час девальвації, тож і „ґажа" виглядала ріжно, тому не диво, що директор Свєнціцький мусів братися до видавання лікарського і ветеринарійного порадників, щоби продовжати свою працю в Нац. Музею.

З часом поручав мені директор опроваджувати гостей по Музею. Моїм завданням було коротко пояснювати ріжним прогульковим ґурткам деякі важніші річи з ікон і я залюбки поясняв „Страшні Суди" та ікону св. Никити, рукописи, стародруки і ризи. Крім того, по від'їзді музейного співробітника Василя Микитюка до Праги, відчищення й опис новітніх рукописів та стародруків. Співробітниця Ірина Ґурґулівна займалася тоді консервацією риз, гафтів і вишивок.

На час літніх ферій 1923 р. поручив мені директор Музею відвідати кілька місцевостей у перемиськім повіті і переняти для Музею деякі цінні старовинні річи, головно ікони, рукописні книги і стародруки. Тоді оглянув я церкви і церковні горища в Журавиці, Бушковичах, Торках і Поздячі. Майже з кожної місцевости можна було щось привезти: останки рукописів, стародруків і дещо ікон. Слід згадати, що при перевожені старовинних ікон треба було дуже вважати, аби їх не ушкодити через потрясення або стовчення. Тому завсіди мав я зі собою кілька добрих мішків, дріт, обручі (вальцівку) та цвяхи. Дві ікони приблизно рівного розміру клав я лицем до лиця, між них папір і сіно, щоб не терлися та звязував їх. На поодин. ікони клав я папір, сіно, а на те все добре натягав мішок і прибивав його цвяхами до берегів ікони.

о. Іван Чорняк.

(Докінчення буде.)

Урядовці радянських посольств.

Вищий урядовець радянської торговельної місії в Парижі Файнберґ пропав без сліду і ходять слухи, що він утік з Парижа через непорозуміння з радвладою в справі Кутєпова. — У Берліні арештовано радянського урядовця Самойлова, який здефравдував гроші радянського посольства. Посольство починає проти нього процес.

Більше пригадувала Україну віля гр. Марії Браницької „Оліветто", де серед великого парку витали вас при дверях шістьох козаків у синіх жупанах і червоних поясах, з якими я говорив по українськи. Стара графиня померла підчас революції в Київі, дочекавшися погрому чудової Олександрії. Вілю в Ніцці продано.

У баварськім курорті Кісінґен познайомився я м. і. з В. Федоровичем, багатим галичанином, який признався до українськоі національности. Трохи тяжкий, не зробив він на мене великого враження; лише недавно довідався я про великі його заслуги для „Просвіти". Не дуже далеко жили в Мюнхені старі мої знайомі, ще з часів військової служби, б. фінляндський намісник гр. Адлерберг з дружиною. Давній „временщик" Олександра II. „в опаде", зголив був свої генеральські бакенбарди, запустив артистичну чуприну й „наполеонівську" борідку та цілий день, у шляфроці малював — не конче самі архитвори. Ґрафиня, завсіди grande dame і дуже подібна до Вільгельма I. Вона була його побічною сестрою. Внуком його від фрейліни російського двору, баронівни Т. був кн. Юсупов, завзятий ворог Німеччини і вбивця Гр. Распутіна. Вільгельм I. бувши в Петербурзі ще престолонаслідником, зійшовся з панною Т., а син їх, Фелікс Ельстон, мав сина, який одружився з останньою княжною Юсуповою й прийняв її прізвище. Старого Юсупова, найбогатшого й найскупішого в Росії, я бачив у Кісінґені.

Кілька разів їздив я до славного проф. Вінтерніца, до одного курорту під Віднем. Цілий курорт належав до старого професора жида, який приняв християнство, щоб отримати титул цісарського ляйбмедика і мати право лічити цісареву Єлисавету. Виконавши свій обовязок, отримавши титул і щедрий гонорар, повернув він до віри предків і, вже на старости, оженився з сімнацятилітньою жидівочкою з Одеси.

Познайомився я ще зі славним угорським малярем Лясло і з кн. Віктором Барятинським. На мій запит: „Чи у вас (у православних у Росії) є мощі?" — він відповів: „Какжеж, а Победоносцев?"

Треба признати, що ті чорносотенні мощі голови російського бюрократизму не принесли щастя москалям.

Победоносцев — Белоносцев — був у душі предком або близьким родичем Леніна.

Нині виїде президент Польщі до Естонії.

З Варшави повідомляють, що президент Польщі Мосьціцкі виїде в пятницю, себто 8. серпня ц. р. до Естонії, щоб ревізитувати президента Естонії Страндмана. До Ґдині товаришитиме президентові премієр Славек, а звідси президент відїде кораблем до Естонії. З президентом їдуть також міністер закордонних справ Залєскі, шеф цивільної канцелярії д-р Лісевіч, директор протоколу Ромер, шеф військового кабінету полк. Ґлоґовскі, начальник східного виділу міністерства закорд. справ Голувко, радник Мосьціцкі, майор Юрґулевіч і кап. Грушевскі. Повороту президента сподіються в дні 13. серпня ц. р.

Нова катастрофа в Італії.

З Риму надійшли тривожні вістки, що Італію навістили в дні 7. серпня ц. р. страшні бурі і дощі. І так внаслідок останнього страшного землетрусу біля місцевости Тревізо утворилася щілина, якою виходять гази. Північну Італію навістили зливні дощі. Біля Брессі наступив хмаролім, внаслідок чого ріки виступили з берегів і позаливали нижче положені місцевости. Знову в околиці Берґано і Триденту шаліла страшна буря, яка знищила плянтації тютюну, кукурудзи та виниці. Обсерваторія в Салі над озером Ґарда занотувала на протязі двох годин піднесення атмосферичних опадів до висоти 86. мм.

Переговори з Магатмою Ганді.

З Льондону повідомляють, що в дні 7. серпня ц. р. закінчилися переговори двох індійських парляментарів з провідником індійців Малявію. Тому віце-король дозволив перевезти ляменту. Тому віце-консуль дозволив перевезти президента Неру і його сина з вязниці в Алягабаді до вязниці в Пуна, де сидить саме Ганді, так що арештовані провідники індійських націоналістів матимуть змогу застановитися над політичним положенням в Індії. Переговори в справі доведення до співжиття з англійцями стрічають великі трудноші зі сторони сина президента Неру, який заявляється за безоглядною боротьбою індійців з анґлійцями.

Анґлія і Японія висилають війська до Китаю.

З Шанґгаю повідомляють, що в дні 7. серпня ц. р. виїхало звідси до Ганкав 110 анґлійських жовнірів. Більший відділ відїде в пятницю. До Ганкав прибуло також 300 японських моряків. Більші відділи японців вже в дорозі до Ганкав. — З Шанґгаю надійшли вістки, що війська нанкінського уряду здобули місто Канґ-Ша. Одначе передмістя ще в руках кит. комуністів, а ціле місто спалене.

Цар Кирило і Луначарський.

До Францесбаду приїхав лікуватись комісар освіти Луначарський і застав там б. князя Кирила, якого російські еміґранти монархісти оголосили царем. **Луначарський і Кирило майже щодня стрічаються в реставрації та на проходах**

НОВИНКИ

— **Ще один твір Оскара Уайльда.** У Льондоні винайдено ще один драматичний твір Оскара Уайльда п. з. „Траґедія жінки". Рукопис писаний частинно чорнилом, частинно олівцем, а деяких фраґментів зовсім бракує, особливо з першої дії. За цей рукопис вже платять льондонські видавці 400 фунтів штерлінґів, цебто 1800 долярів. У цьому творі автор малює траґедію жінки, яка, щоби ратувати свого чоловіка від банкроцтва, нужди та ганьби, продається одному міліонерові, який кохає її, але вона не кохає його. Чоловік довідується про зраду жінки і хоч вона вчинила це з любови до нього, він перестає її любити і покидає. Драма відзначається тими самими гарними прикметами, що й інші твори Уайльда: вона багата гострими парадоксами, має дуже живу акцію, зручно ведений діяльоґ і моглаб робити на сцені велике враження, але на жаль, деякі частини рукопису пропали Між іншим один із героїв песи, поет Левель говорить: „Відколи я вженився, вже не пишу віршів". Льорд Мертун відповідає: „Ну, так: коли поет має свій ідеал біля себе, то творчість мусить умерти". В іншім місці Уайльд пише: „Колиб у нашу добу янголи явились на землі, то вони мусілиб платити податки навіть за свої крила".

— **Літаком довкола землі.** Американські летуни Люндґрін і Зайлер вибираються з Каліфорнії в подорож довкола земської кулі. Вони вилетять літаком із Бурктанку, у Ню-Йорку матимуть перший спочинок і заберуть зі собою ще третього пасажира Вілямса, потім летітимуть між іншим понад Ірляндію, Ґрацом, Берліном, над Сибіром, Токіо і назад до Каліфорнії. Подорож триватиме 15 днів.

— **Дворжак увільнений.** Дня 5. ц. м. у Празі військовий суд закінчив процес проти поручника Дворжака, обвинуваченого в тому, що він начебто побирав гроші від осіб, що мали вступати до війська та звільняв їх від військової служби. Суд не доказав йому вини і його звільнено. Як це вже писалось, д-р Дворжак є відомим чеським письменником і тому цей процес був для Чехословаччини сензацією.

— **Новий твір Рафаеля.** У Севілії в старенькому костелі найдено нову картину Рафаеля, яка представляє Матір Божу з дитиною на руці і святого Івана біля них.

— **Чи королева має право курити?** Одна орґанізація американських жінок християнок прислала анґлійській королеві лист, в якому докоряє, що вона як королева прилюдно курить папироси, чим дає злий приклад молодим дівчатам, які бачучи королеву з папироскою в устах починають наслідувати свою королеву та курять як шевці. Королева відповіла, що американська організація жінок має слушність, вимагаючи від неї доброго прикладу, але щож вона вдіє: папіроска стала привичкою і вона курить на вулиці і в дома в присутности короля. Анґлійська преса висміває американських жінок і додає, що не тільки королева курить, але і княжна Мері та княгиня Йорку.

— **Американські химери.** Два американці Ґарцольд і Фоґель замовили у фабриці ґумових виробів величезний ґумовий мяч, в якому вони думають переплисти через Атлянтик при помочі самого вітру, без жадної керми і вітрил. Вони задумують плисти з Америки до Европи 60 днів, і на той час забрати до ґумового мяча харчів. Мяч матиме окремий апарат на вппомпування повітря для химерних мореплавців.

— **Велика буря над Голяндією.** Над північною Голяндією пролетіла страшна буря, яка наробила багато шкоди. Повітряна труба переносила дахи на 3 км. від домів та перевертала цілі будівлі. Після бурі упав великий град, який у деяких околицях вибив усі шиби вікон.

— **Пожежа кіна.** В Сан Павльо підчас вистави для шкільної дітвори в кіні вибухла пожежа, яка спричинила смерть трьох дівчат та одного хлопця.

— **Конґрес стенографів.** У Берліні розпочався конґрес стенографів при участи 4.000 осіб. Після першої наради відбувся конкурс скорости писання стенографією. У конкурсі взяли участь всі учасники конґресу. Рекорд взяв журналіст Керзек з Аквісґрану, який написав пересічно 400 букв на мінуту.

— **Україніка.** „Праґер Прессе" містить замітку про нову бібліографію творів Івана Франка, уладжену В. Дорошенком і про переклад бібліографічної праці чеського бібліоґрафа Живного, перекладчиком Л. Биковським. В іншому числі того часопису поміщено статейку про матеріяли із штокгольмського державного архіву про відносини між Швецією та Україною. Ці матеріяли є спадщиною історика Молчанівського і їх передруковано в „Українськім Археографічнім Збірнику". „Праґер Прессе" із 30 липня містить замітку про переклади новель М. Хвильового на анґлійську мову, вміщені в журналі „Славонік Ревю", який виходить у Льондоні. Вміщено також новинку про видання „Українського діялектольоґічного збірника" під редакцією Кримського й Синявського.

— **Горять ліси.** У лісі в Петранці за Калушом через необережність пастухів вибухла пожежа, яка знищила 2000 м² ліса. — У Тураві під Красним згоріло 1200 м² державних лісів.

— **Контроля над чужинцями в Польщі.** Міністерство внутр. справ видало новий обіжник для всі хвоєводів, у якому вимагає збільшити контролю влади над чужинцями, що перебувають у Польщі. Міністерство звертає увагу, що в Польщі криється багато чужинців, які не мають дозволу на побут.

— Вбивства і самовбивства. У одній підрядній готелі отроївся бувший віденський рабін д-р Бротгольц, який підчас війни покинув професію рабіна, взявся до торгівлі, але втративши майно, опинився в нужді. — При вул. Клепарівській 24, намагала отроїтись 18-літня панна Олена Чаїна. — На Знесінню Осип Висоцький важко поранив ножем свого тестя Тимка Гладія. Висоцького арештовано.

— Войовнича жінка на львівськім ринку. Дня 6. ц. м. біля полудня перекупки на львівськім ринку мали сензацію: якась войовнича Марія Медвідь посварилась із Маріяном Германом і кинулась на нього з ножем та покалічила досить поважно. Перекупки, покидали страгани і з зацікавленням приглядались авантюрі, яка скінчилась тим, що поліція повела Марію Медвідь до арешту, звідки по списанні протоколу її випущено на волю. Поранений Герман відгрожувався, що не дарує свого і скалічить Медведеву ще ліпше ніж вона його.

— Фальшівники валюти. В селі Окуневі під Варшавою в домі Сабіни Клюковської викрито тайну фабрику фальшивих 5 золотівок. Спільником Клюковської був Іван Вуйцік, який недавно вернув з Франції. Обидвоїх арештовано.

— Папа хорий. Хоч „Обсерваторе Романо" запевняє, що стан здоровля римського папи є вдоволяючий, швайцарська й німецька преса повідомляє з Риму, що папа поважно хорий і вже кілька днів не встає з ліжка.

— Новий твір про упадок царизму. Російський емігрант Сіманович, який перед революцією був старшиною царської гвардії і знав добре життя на царському дворі, видав твір, в якому кидає нове світло на понуру картину життя цього двора. Так як інші автори творів про Миколу II. Сіманович представляє царя людиною без волі і сили характеру, безрадну і пасивну. Підчас японської та світової війни Микола II. зовсім не цікавився военними подіями, не знав, що діється на фронті, вставав у 10. год. з ліжка, грав у карти або плекав у городі цвіти, був навіть невдоволений, коли хтось згадував йому про війну та політику. Часто бував пяний і тоді всі особи, особливо жінки з його окруження боялись царя, бо в пяному стані ставав сердитим і дразливим. Жінка Миколи II. не любила царя і на дворі не було для нікого тайною, що цариця мала любовника, якогось старшину з аристократичної родини. Цар довідавшись про зраду жінки, вислав її любовника за кордон, де він зараз згинув якимсь таємничим способом і цариця довго сумувала за ним та зненавиділа царя ще більше. Для царя не було тайною, що один син цариці не був його сином. Распутін, довідавшись про те, писав до царя: „Дуня розказав мені про все. Хай Бог милує! Гріх цариці мусимо скрити! Така справа є ганьбою навіть для мужика, тим більше для царя! Але не журіться, якось ми то поладнаєм. Григорій". У одній листі 1916 р. Распутін пише проти війни: „Друже любий! Я повторяю тобі ще раз, що Росію жде велике нещастя. Все темне навкруги нас і нема одного ясного проміння. Море сліз і море крови. Я знаю: всі прагнули війни, бо коли Бог хоче людину покарати, то забирає їй розум. Може ми і побємо Німеччину, але сами втопимося в крові. Царю! Ти батько свого народу, бережи Росію від загибелі!" В перших днях революції Распутін прочував, що може згинути і писав у одній письмі, яке було тестаментом свого рода: „Я прочуваю, що згину до 1. січня, тому мушу сказати цариці, цареві і всему російському народові, що вони мають робити. Коли я згину від руки звичайного вбивника, мужика чи робітника, то твоя родина царю ще пануватиме в Росії сотні літ; колиж я згину з руки аристократа, то Росія матиме руки заплямлені моєю кровю і 25 літ не зможе змити моєї крови, брат повстане на брата, ти царю втечеш із Росії і 25 літ жадний аристократ не зможе вернути з чужини до краю. Колиж мене убє хтось із царської родини, то ні ти царю ні ніхто з твоїх дітей не лишиться при життї". Ось таке пише Сіманович, а скільки в тім правди, скільки еміґрантської фантазії, трудно вгадати.

— Нова драма Франца Верфеля. Відомий німецький письменник Франц Верфель, який живе в Чехословаччині і дістав нагороду чеського уряду, видав новий твір „Царство Боже в Чехії". Цей твір, то драматична поема на тлі гуситських воєн.

„Гайдамацька бомба в дворку шляхецкем".

Спокійно жили мешканці села Бертники повіт-Бучач, не знаючи нічого про якісь бомби чи напади, хіба що вичитували подібне в часописах.

Та не дав Бог довго радуватися спокоєм, бо наднесла біда до села нового мешканця, кресового осадника і бушого поручника Вержбіньского, який, користаючи з парцеляції, купив в селі поле, збудував „дворек" і почав жити по шляхетськи. Заграла в ньому старошляхетська кров давніх його предків.

Почалося з того, що закрив дорогу, яка вела до криниці і тим самим лишив велику частину села без води і без криниці, з якої люди з непамятних часів користали. Великодушно „позволив" селянам брати воду з потічка, там де поять худобу, дарма, що шляхтич Вержбіньскі, купуючи ґрунт, виразно чув від інженіра, що з тої криниці можуть користати всі селяни, бо вона належить до громади. Справа опинилася в старостві, а потім в суді і п. Вержбіньскі переконався, що правда по стороні села. За те, що селяни не зігнулися, він задумав пімститися.

І от в ночі з 18. на 19. червня в год. 3-ій рано „невядоми злочиньца" підложив під ґанок п. Вержбіньского ґранат більшого калібру завинений в околіт соломи і підпалив, одначе ґранат не вибухнув...

Пан Вержбіньскі наробив крику, стріляючи „на віват" покликав сілварту, завізвав поліцію, перед якою заявив, що селяни зробили на нього замах, ба навіть вказав першого злочинця селянина Василя Дуляка, якого зараз арештували.

Поліція почала слідство, але ніяким чином не можна було знайти виновника. Тоді селяни самі спровадили дедектива з псом, який при помочі поліції продовжав слідство. І сталося чудо... Пес дедектива кинувся на п. Вержбіньского... а вкінці виказалось (по спровадженні ще одного аґента, який пробув в селі три дні), що ґранат підложив і підпалив сам пан Вержбіньскі !!!

Цікаве ще одно. — Пан Вержбіньскі, не чекаючи кінця слідства, поспішився повідомити про „замах" Курієр Цодзенни, а цей в ч. 167 з дня 25. VII. ц. р. проголосив вище згаданий „самосаботаж" як „збродніча замах" і т. д., на що він вже має свою рецепту. Розуміється, що п. Вержбіньскі не забув про своє найблище, а це родину, яку на всякий випадок безпосередньо перед „замахом" вислав (жінку і діти) на друге село. Мусів видно прочувати замах.

Дальше виявилося, що п. Вержбіньскі мав велику охоту спровадити на селян і військо, бо так він висказувався перед одним односельчаком також кольоністом.

Серед таких шляхетських благодатей проживає тепер наше село. Люди живуть під вічним страхом „шляхетських бомб чи ґранатів" та інших стшелецьких карабінів, коли в той же час нашому селянинові не вільно мати навіть найдурнішої пукавки, щоби диків відганяти від збіжжа.

(Гром. Гол. з 9. VIII.)

„Бертницький".

АНТІН РУДНИЦЬКИЙ.

Син великого творця.

(З нагоди смерти Зіґфріда Ваґнера.)

Мале числом своїх мешканців, велике ідеєю, яка в ньому знайшла своє здійснення, німецьке містечко Байрайт, покрилось жалобою. Другий раз напротязі одного тільки року, хоронить воно найближчих цього великого чоловіка, що перед пятьдесяти роками, завдяки свому ґенієві, зробив з малого, нікому незнаного містечка, персоніфікацію мистецького світогляду.

Недавно замкнула на віки очі Косіма Ваґнер, вдова по Ріхарді Ваґнері — на днях відійшов і його одинокий син Зіґфрід. Вона — підчас приготувань до чергових ваґнерівських вистав у Байрайті, він — саме підчас того, як вони відбуваються.

Після великої матері — великий син. Великими вони були обоє в спільнім змаганні, в спільній ціли всього свого життя — завдяки якій може ні одна мати з сином не були так тісно звязані — у повній самопожертві для духової спадщини свого ґеніяльного мужа і батька.

Зіґфрід Ваґнер, який вродився 1869 р. в Швайцарії, від перших своїх літ пізнав тягар батьківського імені. Сам Ваґнер передбачив це: вже кілька літ перед смертю сказав він, що „його синові тяжко буде жити, будучи нащадком такого батька". Ці пророчі слова здійснилися; те, що було би добре, чи навіть більш як добре, в композиторській карієрі пана Міллера чи Шульца, те було замало добре для Ваґнера — хоча він був лише Зіґфрід. А може навпаки: — може саме ті найближчі, найбільш віддані батькові, жадали і очікували від сина чогось іще більшого, ще ґеніяльнішого, як те, що залишив батько?

Сам Зіґфрід, який спочатку студіював архітектуру і тільки кинувши її, цілковито віддався музиці, досить скоро відчув, що далеко йому до свого батька. З цілої низки опер: — „Дер Беренгайтер", „Кобольд", „Банадітріх", „Райнульф" і „Адальґіза" і ін. — тільки перша здобула справжній успіх і дала змогу надіятись, що й Зіґфрід стане не меншим від Ріхарда. Але з кожним дальшим твором ці надії меншали й зникали; з кожною новою оперою автор чимраз більше губився в старинних ґерманських казках, де зміст і акція, переповнені символікою, ставали чимраз менше зрозумілі, музика чимраз менше виказувала добрих, вдалих місць.

Але врешті-решт про долю Зіґфріда Ваґнера як композитора рішило не те, що він не виповнив покладаних на нього надій — дорівняти, чи навіть перевищити свого батька, а те, що були в нього зусилля, була праця й знання, але не було — ґенія.

Сам батько — Ріхард Ваґнер не тому радів, як шалений, коли йому вродився син, бо вже тоді думав про його будуччину як великого творця, рівного собі, як своє продовження чи доповнення. Ні, вже тоді був Ваґнер переконаний, що те, що він задумав лишити світові зможе доконати тільки він сам і що та спадщина буде абсолютно заокругленою, закінченою цілістю. — І будуччина показала, що він не помилився; уродини сина означали для нього факт, що вмираючи, він зможе залишити свою велику спадщину в певних руках, у руках із своєї крови та кости.

І могутнійше мабуть ні один батько не висловив своєї радости як Ваґнер, почувши про уродини сина, про здійснення одної з своїх найбільших мрій: цю радість він висловлює в звуках „Ідилі Зіґфріда", що мала бути поздоровленням для сина і подякою для матері. Справді — ця жінка заслуговувала на таку подяку. Це були часи, коли Косіма*), не маючи ще розводу з своїм першим мужем приятелем і учнем Ваґнера, славнозвісним піяністом і диріґентом Гансом фон Бюльовом, від кількох літ жила тільки для Ваґнера і його творчости, ставши для нього найліпшою приятелькою, жінкою, і найліпшою матірю його доньок. Якого самозапертя треба було, якої цивільної відваги зробити такий крок — у цьому часі прудерії та конвенансів'

Все своє життя мріяв Ріхард Ваґнер заснувати театр, де виставляли би його твори на підставі його власних сценічних і музичних вказівок, театр, що виключно служив би ідеї тих творів і їм самим — ніколи і нічому більше. Ваґнерові вдалося дожити до здійснення цієї мрії: при помочі грошевих жертв всього німецького народу повстав театр у Байрайті.

Коли в вісімдесятих роках Ваґнер вмер, у Байрайті лишилася його жінка Косіма, яка до останніх днів свого життя, до цього року, стояла у проводі театру, обстоюючи з залізною енерґією і витревалістю залишену творчу спадщину. В останніх трицяти роках побіч Косіми Ваґнер стояв її син Зіґфрід — і поняття Байрайту ідентифікували завсіди з іменами Косіми і Зіґфріда.

Під оком найбільш автентичного знавця Ваґнерівських творів, Косіми Ваґнер її син режісерував, диріґував твори свого батька в Байрайті. Як диріґент він слави не здобув — на місці, де диріґували великі „ваґнерянці" Ріхтер, Мотль, Мук, де диріґентами були такі сучасні величини як Ріхард Штравс, Фуртвенґлер чи — як тепер Тосканіні — на такому місці, побіч тих людей не міг виріжнитися навіть Зіґфрід Ваґнер. Зате як режісер творів свого батька, не мав і не має він нині собі рівного. Нові режісерські, декоративні, світляні, сценічні ідеї, які він вводив, не відступаючи при тім ні на крок від заповітів і вимог творів Ріхарда Ваґнера— це було поле, на якому син своєю ґеніяльністю дорівняв батькові.

Перед чотири чи пяти роками, — з нагоди перших після війни ваґнерівських вистав у Байрайті, — на тих самих шпальтах про значіння Байрайту для теперішньої молоді, і м. ін. казав я там, що Байрайт і його ідея втратили своє значіння, що для молоді вони залишились лиш згадкою про велику традицію. Сьогодні можна би те саме ще раз підтвердити — тимбільше, що від цього часу байрайтівські святочні вистави повторились ще декілька разів. Для нас, молодої, модерної музичної ґенерації, Байрайт перейшов вже до історії, але до її найкращих найповажніших, найближчих серцю сторінок Золотими буквами залишуться все імена Косіми і Зіґфріда Ваґнера.

---

*) Косіма Ваґнер була донькою Ліста і графині д'Аґкуль

На організаційному фронті.

ТУРКА НАД СТРИЄМ. Дня 23. липня ц. р. відбувся в Турці Повітовий Народній Зізд. На Зізд прибуло 96 представників 27 громад, з того 76 селян. На порядку нарад Зізду були між іншими: звіт з діяльности П. Н. К., справоздання посла Великановича і вибір нового Повітового Народнього Комітету. В резолюціях Зізд одобрює діяльність Повітового Комітету, висказує довіря пос. Великановичові і взиває всіх громадян повіту ставати в ряди Укр. Нац.-Дем. Обєднання як одинокої національної партії, яка обстоює належно інтереси народу. Вибрано новий Повітовий Комітет, який 5. серпня ц. р. уконституувався.

УГНІВЩИНА. Дня 13. липня ц. р. відбулось посольське справоздавче віче у Василеві Великому. Реферували пос. Кохан політично-організаційні справи і пос. Заваликут про господарське положення. Віче відбулось на цвинтарі біля церкви. Мало воно відбутись на площі перед кооперативним домом, але староста на це не дозволив, даючи дозвіл на віче лише в замкненому помешканні. В тому дозволі з 10. липня ц. р. кажеться, що „нема потреби, щоби посольське справоздавче віче відбувалося під голим небом, а крім цього це віче не було зголошене на 3 дні наперед". По довгих торгах з постерунковим перенесено віче на огороджену церковну площу. У вічу взяло участь біля півтора тисячі громадян і громадянок з Василева, Корчмина, Щепятина, Кривиці, Ульгівка і Тарношина на Угнівщині, з Переводова, Хлопятина, Будинина і Ворохти на Белзщині, з Реплина, Раткова і Новосілок на Холмщині. Віче пройшло в дуже поважному настрої й одноду шно приняло резолюції одобрюючі діяльність Укр. Парл. Репрезентації. — Того самого дня вечером відбули ті самі посли віче в Корчеві. Присутніх біля 250 громадян (ок) з Корчева. Члени місцевого „Стшельца" намагалися розбити віче і свистом та голосними вигуками перебивали промовців.

✝ Др Микола Сабат.

Поважну втрату потерпіло галицьке середнє шкільництво. Підчас вакаційного відпочинку в селі Залісцях коло Ходорова, дня 5. серпня ц. р. помер один із найбільш відомих в Галичині старших українських педаґоґів, прегарний знавець клясичної фільольоґії й грецької археольоґії, директор академічної ґімназії у Львові, др Микола Сабат.

Покійний походив з священичої родини. Уроджений в 1867 р. в Обертині, він покінчив польську ґімназію в Станиславові, а опісля записався на фільольоґічний виділ львівського університета, де з великим ентузіязмом в р. р. 1887—1891. студіював клясичну фільольоґію, яка своєю глибиною й красою виповнила весь зміст його життя.

В короткім часі по укінченні університетських студій, він зложив учительський іспит і одержав ступінь доктора фільософії. А проте й надалі протягом цілого свойого життя, він старався поглибити свої знання з ділянки культури античного світа. В тій ціли покійний др М. Сабат відбував з своїми учениками й учителями часті подорожі, перед війною майже щороку, до Італії й Греції та займався науковими дослідами головно з области грецької археольоґії й мистецтва, полишивши низку цінних розвідок, як нпр. про батьківщину Одиссея Ітаку, про помпеянські фрески і т. д.

Хоч великий ентузіяст клясичної фільольоґії, пок. др М. Сабат, не замкнувся виключно в рамках старинного світа, але жив рідним письменством. З під його пера вийшов прегарний аналітичний розбір Шевченківського Кобзаря, виданий в 2 томах накладом книгарні Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові, незвичайно корисну книжку передовсім для середнешкільної молоді. Свою педаґоґічну діяльність він почав в 1894 р. і з короткими перервами, викликаними частинно воєнними подіями, частинно тяжкою недугою, продовжував її до останнього менту. В характері вчителя пок. др М. Сабат прослужив всего 11 літ, майже виключно в польській ґімназії в Станиславові. Залізна енерґія, педаґоґічний досвід і непересічні здібности висунули молодого, 38-літнього учителя (перед війною рідкий випадок!) на відповідальне становище директора ґімназії. В характері директора покійний прослужив повних 25 літ (1905—1930).

Іменований в 1905 р. директором новоосновної української ґімназії в Станиславові, він посвятив їй всі свої сили й широке знання та своєю невтомною працею довів до того, що станиславівська українська ґімназія так під оглядом методично вишколених учительських сил, як своєї внутрішньої орґанізації перед війною займала одно з перших місць на терені цілої Галичини.

Можна сміло сказати, що історія станиславівської ґімназії, яка в тім році обходить свій 25-літній ювилей, є натісніше звязана з іменем пок. д-ра М. Сабата, який був її директором з малою перервою 22 роки.

Після листопадового перевороту Покійний був покликаний до Секретаріяту Освіти і там виконував обовязки головного референта в секції середнього шкільництва в часі від 16. лютого до 25. травня 1919 р., за що потім прийшлося йому зазнати багато прикрощів. Непринятий до польської служби, він якийсь час перебував за границею, де викладав грецьку фільольоґію й археольоґію на вільнім укр. університеті у Відні, а відтак у Празі.

Воєнні злидні, родинні нещастя (смерть сестри й матери) підорвали його залізне здоровля. Потреба постійного лікарського надзору спонукала пок. д-ра М. Сабата в 1927 р. покинути станиславівську ґімназію і перенестися до академічної ґімназії у Львові, де виконував обовязки директора.

Однак на львівському ґрунті почував себе погано, що й доводило до деяких непорозумінь, які ще дужче Покійника хвилювали й ще гірше відбивалися на Його здоровлю. Хворів дуже поважно на серце. Безпосередньою причиною смерти було сильне схвилювання ревізією, яка відбулася в домі о. І. Винницького в Залізцях коло Бібрки, де Покійний перебував на літньому відпочинку. В. Й. П.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Бл. п. Антін Прокіп маґістер прав і кандидат адвокатури упокоївся в Городенці дня 29. липня 1930 р. в 45 р. життя. Похорон Його відбувся дня 30. липня 1930 і тлінні Його останки уміщено на кладовищі в Городенці фільварковий кут. Покійний уроджений у Диновi, покінчив українську ґімназію в Перемишлі, а правничі студії у Львові, після чого відбував адвокатську практику, опісля в часі української визвольної війни був комісарем при старостві в Сокалі, після програної враз з УГА перейшов на Велику Україну, почім вернувши, продовжував адвокатську практику. Покійний був людиною високої освіти і культури та широ-український патріот, брав живу участь у громадянськім житті і був видним членом усіх українських установ у Городенці. Українське громадянство з правдивим сумом і жалем попрощало Небіщика на вічний упокій. 207

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 7. ц. м. масло експортове 4·50 зол.; десерове 4·40 зол.; літра молока 25 сотиків; літра сметани 1·30 зол.; копа яєць 6·20 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Замкнений.

Малий Міський Театр:

Пятниця і субота год. 8. веч. „Грім із ясного неба".

Кіна.

АПОЛЬО: Серце вуличниці.

КАСІНО: Володар воздушних просторів. Шукаю мужа, маю гроші.

КОЛЬОСЕИ: Нечинне

КОПЕРНИК: В ніч по здраді. Верни, все прощаю.

ЛЕВ: З причини відновлення салі й інсталяції звукового апарату Кіно зачинене.

МАРУСЕНЬКА: В ніч по здраді. Верни, все прощаю.

ОАЗА: Сексуальна ґиґієна.

ПАЛЯС: Забудеш про мене.

ПАН: Провзів женчугів. Кон і Келі в гарезі.

ПАСАЖ: „За кулісами цирку" і звукові додатки.

ПРОМІНЬ: З причини реконструкції замкнено.

СІЛЕВЕ: Кільчастий дріт, амер. Пат і Паташон.

ФАТАМОРҐАНА: Мадярська рапсодія.

ХИМЕРА: Раз в життю.

УТІХА: Ангел вулиці і американські — Пат і Паташон „Ріф-Раф як стражаки".

Програма радіо.

Субота 9. VIII. 1930.

Варшава (1411,7) 16·20. Грамофонові плити. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·35. Музика. **Лайпціґ** (259) 16·00 Програма для молоді. **Льондон** (356,3) 16·30 Концерт. **Берлін** (418) 16·30 Концерт з Вроцлава. **Стокгольм** (436) 19·00. Хори і лютня. **Рим** (441) 13·30 Концерт з Неаполю. **Лянгенберг** (473) 13·05 Концерт. **Праґа** (487) 18·10 Концерт для робітників. **Мілляно** (501) 12·15 Концерт легка музика. **Мюнхен** (533) 17·15. Органи. **Будапешт** (550) 12·05 Військовий концерт. **Харків** (1304) 15·50 Концерт. **Париж** (1725) 20·30 Грамофонові плити.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр „Кооператива" у Львові. Український Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові:
Турка н/Стр.
10. VIII. „Доллі".
11. VIII. „Медді".
12. VIII. „Ой, не ходи Грицю".

З нагоди Іменин Пана Скавтмастра Теофіля Бемка складає VIII. курінь старших пластунів у Бережанах 20 зол. на будову Пластового Дому у Львові. 208

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються два інваліди У. Г. А., які займаються продажю девоціоналів, з просьбою, повідомити їх про речинець місії хоч один тиждень наперед, та в цей спосіб помогти своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків Запитів, почта Підліски малі.**

ПАННОЧКИ з ліпшої родини (найрадше 13—14 літні) найдуть приміщення близько ґімназії СС. Василіянок і шкіл Р. Ш. у Львові. Піяніно до вжитку. Зголошення до Адміністрації „Діла" під М. М., або особисті Длуґоша 25. партер. 2590 2—4

ПОМЕЩКАННЯ і першорядне удержання для панночок. Зголошення: Гомзінова, Тарновського 86 партер. 2595 2—4

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 2468

ПОШУКУЄТЬСЯ інструктора на цілий рік від 1. вересня, до ученика з II року учительського семинара. Платня по умові. Зголошення приймає Управа школи в Ясені, п. Перегінсько. 2582 4—6

ПРИЙМУ панночки на станцію. Фортепян дома. Ближча відомість у Сокільськім Базарі вул. Руська ч. 20. 291 2—3

ВІД 1-го вересня умебльована комната для солідного льокатора, Міцкевича 11, II. двері. 206 1-1

ПРИЙМУ панночки на станцію, добра опіка, фортепян дома. Марія Калимонова, Львів, св. Петра 19а. 209 1-3

УНЕВАЖНЮЮ згублену книжечку Каси Хорих. Тадей Гриніє, Львів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.